

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in opremlitve v Kapetanovi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
opremlitve št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrti leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN

Imperializem malih.

Če govorimo o imperializmu velikih držav, ne smemo molčati o malih. Državice, ki so se v sled svetovne vojske osvobodile od tujega jarma, zdaj same ugaňajo osvojevalno politiko v največjem štilu. Se najbolj ogabna je ta politika, če se skriva pod širokim plaščem slovanstva.

Te dni beremo po različnih listih, da se je med Češko in Poljsko sklenila politična pogodba, ki da pomeni velik korak na poti k okrepljeni slovanski državi. Če pa pogodbo preberemo, najdemo v njej določbo, iz katere jasno sledi, da sta se tu dva slovanska naroda pogodila na račun tretjega slovanskega naroda. Češka in Poljska si tu vzajemno zadržujeta nedotakljivost svojega državnega ozemlja, to je, da ne bo n. pr. Poljska podpirala kakšnih separatističnih težnj v češkoslovaški republiki, ta pa priznava zakonitost poljske posesti v vzhodni Galiciji, z drugo besedo, zaslužnjeje ukrajinskega plemena pod poljskim jarmom. Samo vsled polne zmede vseh pojmov se more kaj takega označevati koristno za slovanske narode.

Vzhodna Galicija je skozinskoz ukrajinska dežela; Poljakov je tu v najboljšem slučaju kakšnih 20 odstotkov. Ukrajincem v Vzhodni Galiciji pa Poljska noče dati najprimitivnejše avtonomije. Celo poljska socialdemokratska stranka ponuja Ukrajincem avtonomijo, ki bi raztrgala Vzhodno Galicijo v dva dela. Če so poljski socialisti taki šovinisti, kaj še poljske meštanske stranke! In vendar imajo danes Ukrajinci, če ne svojo neodvisno nacionalno državo, pa vsaj najobsežnejšo avtonomijo v ruski sovjetski republiki, s katero je takozvana sovjetska Ukrajina združena v svobodno federacijo. Ta sovjetska Ukrajina se morebiti mnogim Ukrajincem samim ne dopade, toda je brezdvoma srečnejša, okoli katerega se bo ves ukrajinski narod zbral kot samostojna celota. Zato se bo vsako zatiranje različnih delov ukrajinskega naroda, ki se niso združili z materino zemljo, kruto maščevalo, tembolj ker imata velikoruski in ukrajinski narod danes same skupne koristi in bo baš ukrajinsko plemo v procesu preporoda Rusije igralo najvažnejšo vlogo kakor jo je že v pradavni Kijevski dobi.

O kakšni utrditvi slovanske misli po svetovni vojni je tako malo opaziti, da bi bil čas se tega enkrat odkrito zavedati. Zankrat zija med posameznimi slovanskimi državami in plemeni ravno tako globoko brezno kakor prej. Pri tem pa opravljajo delo v službi tretjega, tujca, v korist katerega si slovanska plemena med seboj ne privošči svobode in razvoja. To je žalostno, a je tako.

—o—

Naše posojilo in naš kredit v tujini.

Belgrad, 12. novembra. (Izv.) Prihod finančnega ministra se vsak dan pričakuje. Dr. Kumanudi se sedaj nahaja v Parizu, kjer se pogaja glede francoskega posojila v višini 500 milijonov frankov. V vladnih krogih se trdi, da je to posojilo bolj povoljno ko angleško. Vendar pa je

tudi ono mišljeno kot investicijsko, to je za zgraditev jadranske železnice. Če bi vlada porabila denar v druge svrhe, bi s tem seveda izgubila naša država kredit in težko, da bi se kdaj dobila v izplačilu posojilo.

Križa vlade.

Belgrad, 12. novembra. (Izv.) Tekom včerajšnjega dne ni nastopil noben značilnejši moment za rešitev vladne krize. Za obstoj dosedanje vladne koalicije še ni dala nobena stranka formalne izjave. Skupščinski odbori nadaljujejo svoje delo. Kakor zatrjujejo, bo vlada predložila skup-

ščini proračun do 20. t. m. Če bo do takrat vlada izpopolnjena, ali ostane še v sedanjih oblikah, se še ni moglo doznati. Med poslanci vseh grup se opaža zahteva, da naj se to vprašanje čim prej reši, da bo potem parlament lahko delal.

Silni vihar na dalmatinskem morju.

Split, 12. novembra. (Izv.) Silna burja je prevrnila med Daruvarom in Kninom, v bližini postaje Golubići, Steinbeisov vlak, ki je vozil potnike v Knin. Več potnikov je težko in več lahko ranjenih.

Split, 12. novembra. (Izv.) Velikanski vihar je 10. t. m. potopil ladjo »Zenit«, last Bariča. Ladja se je potopila med Burtarom in Vergabo, severozahodno od Šibenika. Ladja je bila polna soli, ki je bila

namenjena za Split. Ni znano, kaj se je zgodilo s posadko, ki je štela 12 mož in kapetana.

Split, 12. novembra. (Izv.) Tekom včerajšnjega in predvčerajšnjega dneva je razsajal na morju silen vihar. Parniki niso mogli iz luka. Kakor poročajo, je v bližini Zadra nasedel parnik »Metković«, last Lloyd.

Avstrija zasade Zapadno Mlažarsko.

Dunaj, 11. nov. Interlirana komisija v Šopronju je z noto, naslovljeno na zveznega kancelerja, ki je podpisana od predsednika generalne misije generala Ferrarja, danes pozvala avstrijsko vlado, naj takoj zasade ozemlje Zapadne Ogrske, ki je po st. germainski in trianonski mirovni pogodbi priznana Avstriji, izimši plebiscitnega ozemlja, ki je označen v beneškem protokolu. Avstrijska vlada odreja sedaj vse ukrepe, da bo mogla zvezna vojska in orožništvo že prihodnje dni vkorakati v to ozemlje. Obenem se dela na tem, da se bo takoj vpostavlja civilna uprava, ko bo to po mnenju vojaških krogov mogoče. Vojaška zasedba se bo izvršila pod enotnim vojaškim vodstvom pod poveljstvom brigadirja Vidossicha, kateremu bo prideli civilni komisar s potrebnimi pooblastili, ki bo avstrijsko civilno upravo vpostavil, ko bodo to dopustile vojaške potrebe.

WILSON HROM.

Pariz, 11. nov. Kakor poroča »Matin« iz Washingtona, se Wilson kljub prisrčnemu povabilu predsednika Hardinga ne bo udeležil otvoritvene konference. Wilson je deloma hrom, vendar je pa še vedno zelo delaven.

ANGLESKA POLITIKA.

London, 10. nov. Prestolni govor veli med drugim: Nemška vlada je zadovoljivo napredovala glede izvršitve finančnih in razorožitvenih obveznosti, ki jih ji nalaga versailleska mirovna pogodba. — Na državni konferenci se je soglasno izreklo za to, da mora biti moč britanske države na morju enaka oni vsake države. Nadalje se opozarja v prestolnem govoru na odločitev zveze narodov glede Gorenje Slezije in se izraža upanje, da bosta obe zainteresirani državi izvršili določene odredbe, in da se bo našla mirna in častna ureditev tega vprašanja. Kralj omenja nato turško-grški konflikt in pravi: Bila je moja izrecna želja, naj se ustavi sovražnost s pravičnim mirom. Moja vlada je v zvezi s svojimi zavezniki pripravljena porabiti prvo priliko, da pomaga pri udeležitvi tega cilja. Na koncu govora je izjavil kralj: Položaj na Irskem mi povzroča veliko skrb. Pozivljem voditelje vseh strank na Irskem in vse osebnosti, ki imajo moč v svojih rokah, naj pospešujejo sedanja pogajanja in razpravljanja in naj pokažejo potrpežljivost, da se mojemu narodu na Angleškem in na Irskem omogoči mirno in lojalno sodelovanje. Trdno sem prepričan, da se more z dobro voljo pozabiti na razhajenja, ki so se dogodila, in da se končno doseže trajen mir.

Beda v Rusiji.

Moskva, 11. nov. Ameriška pomožna akcija je do 1. oktobra odposlala na ozemlje Volge 530 vagonov živil. V caricinski guberiji strada 589.000 oseb. V tartarski republiki postaja umrljivost vsled lakote vedno večja. Od 75.000 otrok v okraju Mamadiš je 10.000 sirot.

Politični dogodki.

+ Vprašanje paritete v delavskih zavarovalnicah. Včeraj se je v zakonodajnem odboru vršila razprava o zavarovanju delavcev. Minister dr. Kukovec je predlagal, kakor smo že poročali, da naj bodo v bolniških blagajnah in v drugih delavskih zavarovalnicah zastopani delavci in delodajalci v enaki meri. Proti temu predlogu je že v eni zadnjih sej odločno nastopil dr. Gosar ki je povdarjal, da so zavarovalnice namenjene delavstvu. Vendar je včeraj zmagoval stališče dr. Kukovca, ki ga je zastopal dr. Žerjav, da bodo odlej v bolniških blagajnah in v enaki meri zastopani delodajalci kot delavci. Delavstvo si bo seveda do svtar zapomnilo, ne da bi bilo razočarano. Saj od liberalcev ni nič drugega pričakovalo — pač pa, da dostojno a kratko sprejme. Dr. Žerjavove najemnike, ki hodijo okrog delavstva krošnjari z liberanim jedsarstvom.

+ Naše zastopstvo na mednarodni konferenci dela. V Zenevi zboruje mednarodna konferenca dela, na katero je tudi naša vlada poslala svoje zastopnike. Povsod drugod so vlade poslane na to konferenco svoje najboljše strokovnjake, in delavski zastopniki so bili imenovani v sporazumu z delavskimi organizacijami. Pri nas — kar je umevno — mora biti tudi to narobe. Delavske organizacije zastopa socialdemokrat menda Divac, kako pa zastopa našo vlado njen odposlanec, o tem nas pouči zagrebška »Slobodna Tribuna«, ki priobčuje dopis iz Zeneve, v katerem dopisnik odziva, na kako poniževalen način je naša država zastopana na tretji mednarodni konferenci za delo, ki se je otvorila tamkaj 25. oktobra t. l. Na konferenci je zastopanih 36 držav. Naši delegaciji načeluje neki dr. Kuzelj, ki še sploh nikdar ni nastopal kot govornik ter se je na konferenci nezasišano blamiral. Svoj napisani govor je slovkal kakor kak ljudskošolski učencec. Ali vlada res ni poznala v Jugoslaviji nikogar, ki bi državo na tako važni konferenci najdostojneje zastopal.

+ Oblednica rapalske pogodbe. Dne 12. novembra 1920 je delegacija naše države v Rapallu podpisala z Italijo pogodbo, ki veli, da del Dalmacije, hrvatskega Primorja, Istra, Trst, cela Goriška in del Kranjske pripade Italiji. Naša delegacija je to pogodbo podpisala, vključno temu, da v take koncesije od vlade ni bila niti po-

Skupni.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

»Toda,« je nadaljevala čez par trenotkov resnega prevdarka, sedaj pa bolj hladno in mirneje, »toda rada bi le vedela, če niso z vašo podporo v zvezi kake obveznosti ali pogoji, kajti nesebično podeljevanje ni bila nikdar vaša lastnost, ali pa ste se čez noč spremenili.«

»In vendar vam ne stavljam nikakih pogojev,« je odvrnil Tis.

»Potem sem vam neizrečeno hvaležna za vse. Vaši plemenitosti se pa kljub temu tako čudim, da še vedno mislim, da ugaňjate z mano šale.«

»Zakaj?«

»Kdaj dobim denar, Tis?«

»Kakor hitro bom dobil dedščino.«

»In kje je poročilo, da boste svojo obljubo izpolnili?«

»Moja beseda kot beseda poštenjaka.«

»Mogoče, da je ta beseda nekaj vredna, posebno ko zatrjujete, da ste se korenito izpremenili. Torej sprejemem kot to kar je... in se vam še enkrat zahvaljujem. Zdaj pa moram nazaj na polje.«

Po teh besedah je ženica vstala, da bi odšla in se nasmehnila, kar je pomenjalo, da ne veruje niti najmanj v to, kar ji je Tis povedal.

»Počakajte še en trenotek,« je slednji

zaklical, »dokazal vam bom, da govorim resnico. Mogoče veste, ali pa tudi ne, da leži stric Jan bolan. Protin ima in vedno je v svoji sobi. Njegovo stanje mi povzroča — saj me razumete — mnogo, mnogo dela. Treba je pripraviti to in ono, treba je kuhati — in vse to mi res ni mogoče. No, in stric Jan me je prosil naj poiščem kako žensko, ki bi čez dan ostala na dvorcu in mi pomagala. Seveda bo dobro plačana in z vsem potrebnim preskrbljena.«

»Odkar je Tis začel govoriti o tej stvari, je postala vdova pozornejša in ga pazljivo motrila. Zdela se je, da vleče vsako besedo iz njegovih ust, toda kolikor mogoče je zatajila vsak čustven zgib ali napetost.

»Zatorej sem prišel k vam,« je nadaljeval Tis, »da bi vas vprašal, če nočete morda vi prevzeti teh poslov. Vsako jutro bi prišli potem k nam in na večer bi se vrnili spet na svoj dom. Za svoj nevelik trud, ki bi vam ga naložilo naše gospodinjstvo, boste prejeli dnevno toliko plačila, kot bi vam ga donášalo delo na polju. Poleg tega vam poskrbimo še hrano. No, ali je ta ponudba slaba?«

»Nikakor ne, nasprotno: najboljša, kajti dedščina visi še v zraku, ki se še vam lahko izmuzne. Toda dnina pa je nekaj gotovega.«

»Torej sprejemete moj predlog?«

»Seveda, seveda, Tis: kdo bi se tu obotavljal?« — »Toda vaši otroci, Kaet. Nanje še mislim nisem.«

»Moji otroci? Dva sta pri moji sestri, tri ure oddal in moja Micika pazi na krave pri najemniku Klaesu, kjer bodo deklico že čez dan preskrbeli, zvečer bom pa itak spet jaz pri njej.«

»Dobro, dobro,« je rekel Tis z očitno vzradoščenostjo, »predlog je torej sprejet. Dajte mi torej, Kaet, roko, v znamenje, da misliva oba pošteno. Stvar je torej zaključena! Kdaj vas torej lahko pričakujem? Najraje bi imel čim prej. Mogoče še danes popoldne, ne?«

»Lahko še prej,« je odvrnila vdova. »Pogovoriti se moram le še z najemnikom Klaesom glede Micike in dela.«

Tis je vstal in se kretal kot da hoče oditi. Toda še je obstal in dejal z navidezno ravnodušnostjo: »Kaet, ravnokar ste menili, da lahko pridem še ob dedščino. To bi bilo slabo za vas, kajti potem vam ne bi mogel izplačati vašega deleža.«

»Saj res, vem,« se je nasmehnila Kaet, »toda pomirite se, saj vam gotovo ne bo nobeden nasprotoval.«

»Toliko bolje za naju, toda previdnost je dobra vsepovsod. Cecilija mi je sicer svoj del prostovoljno odstopila in še danes jutraj, ko sem zbudil upanje, se je trdovratno odrekla. Toda so še drugi, ki nimajo nobene pravice in nobenih zahtev po ničemer sličnim, ki pa razširjajo vesti, da je stric Jan na smrtni postelji, le da bi prišli v hišo. Zato bi mi bilo ljubo, če

bi z lepa odpravili vse te ljudi in jim povedali, da ima starček le protin. Kaj ne, saj boste to napravili?«

»Vse bom storila in dejala kot vam je prav,« je odvrnila Kaet.

»Glejte, če se nam glede te točke posreči pomiriti ljudi, za kar imamo tudi vzrok, tedaj se prav gotovo večina ne bi več brigala za naše zadeve.«

»Le prepustite vse to meni, Tis, saj veste, da nisem klepetulja.«

»Še nekaj, Kaet; povedati vam moram, da se vam ne bo zdelo čudno. Stric Jan hoče le mene, ki mu naj strežem in zato ga boste videli šele, ko bo spet prišel iz sobe.«

»No, saj tako je bilo vedno, še takrat, ko je bil še zdrav in zato se mi kaj takega ne zdi nič čudno.«

»Tudi to: kadar bom odsoten, ne smete nikogar spustiti v hišo in imeti vrata vedno zaprta, pa naj trkajo ali pa ne, ali ne?«

»Storila bom kot želite; več vam ne morem povedati.«

»No dobro! Kajti če se ne bi poprijeli dela z ljubeznijo in vestnostjo, bi bil primoran poiskati si drugo žensko in med nama bi bilo vse končano.«

»Le mirni bodite in brez skrbi se povrnite domov, Tis,« je dejala vdova in vstala, »če ne boste z mano zadovoljni, dvomim, da bi bili s katero drugo.«

oblašena. Danes praznujemo prvo žalostno obelastnico te nesreče. In razumljivo je, če se naše časopisje spominja tega dne. »Narod« dolži Ameriko, ker je onemogočila nadaljevanje dela Wilsonu. »Jutro« dolži Francijo in Ameriko. To je vse prav. Ampak glavni krivec je pa tisti, ki je že l. 1915. podpisal zloglasni londonski pakt, kateri priznava Italiji vse te naše kraje, katere smo l. 1920. res tudi izgubili. Ta londonski pakt, sklenjen med velesilami in Pašićem, je delo ruskega svetega sinoda, ki je na ta način hotel preprečiti, da bi bodoča povečana Srbija s svojim pravoslavim prebivalstvom ne dobila katoličanov. Predsednik sedanje vlade je za izgubo teh naših krajev prav tako odgovoren, ko rajni Vesnić in vsi, ki so nas prodajali. Tudi to je potrebno, da se na današnji dan ugotovi.

— **Krvizejni lažidemokratizem.** Med »Slobodna Tribuna« in »Riječ« se je vnela polemika zaradi smrtne obsodbe Draškovičevega morilca Aliagića. »Slobodna Tribuna« je bila sicer najstrožje obsodila čin Aliagića, a je izrazila mnenje, da smrtna kazen zanj po današnji ustavi ni upravičena, ker je bil to političen zločin. Razen tega bo pa izvršenje smrtne kazni nad Aliagićem le še prililo olja ogorčenju med komunisti. Na to je odgovorila »Riječ« s podtikanjem, da »S. T.« propagira politične umore in je zagrozila, češ da bi to stališče utegnili osvojiti vladni pristaji in ga obrniti proti opoziciji. »Riječ« se torej na vsak način hoče Aliagićeve krvi in, če treba, krvi opozicionalcev. Ista »Riječ« je pa neštetokrat slavila umore in njih izvršitelje, ki niso bili nič več in nič manj politični neg oje bil Aliagićev. Sedanje ogorčenje demokratov je pa tudi drugače neiskreno in farizejsko. »Kajti — tako piše »Slobodna Tribuna« — niti komunisti niti radikali in sploh nihče ni tako infamno napadal pokojnega Draškovića, kakor demokratski »Beograd. Dnevnik«. Nikdo ni nikdar s tolikimi klevetami tako ogorčil poslednje dneve pokoj. Draškovića kakor ravno to »telesno glasilo« demokratskega ministra za policijo. In ti demokrati, ki so moralno ubijali Draškovića in ki so sami zakrivali v državi razmere, ki so porodile Aliagića, se sedaj umetno ogorčujejo in zahtevajo smrt telesnega morilca ministra Draškovića, istočasno pa groze s političnimi umori svojim političnim nasprotnikom. Vse zaradi ohranitve oblasti. Pa bo žakelj enrat tudi zanje poln.

Domače čipkarstvo.

Opozarjamo na trgovino s čipkami, ki izvira iz naše domače obrti! Glavno delo v tem oziru opravlja glede organizacije čipkaric v Sloveniji: Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani, Stari trg 2/I. Zeleti bi bilo, da bi občinstvo uvidelo, da treba najintenzivneje podpirati razvit domače produkcije.

Čipkarska zadruga ima sedaj 10 poslovalnic, katere se nahajajo na Gorenjskem in Notranjskem. Naročila sprejema zadruga pisarna v Ljubljani, Stari trg 2/I. vsak delavnik od 9.—12. in od 15.—18. ure, in sicer po vzorcih, ki so v pisarni na vpogled. Nekateri vzorci se lahko takoj kupijo, drugi se po izbiro naroče. Klekljane čipke so brez konkurence v vsakem oziru trdne in lepe, izdelane iz najboljšega lanenega sukanca ter tako

»Na svidenje torej do popoldne, ali pa preje, če vam bo mogoče. Tu imate nekaj denarja. Vidite, da nisem sebičen.«

Dal ji je dva franka, zapustil koč in izgubil za lesom.

Kaet je zrla nekaj časa za njim in dejala z zasmehljivim nasmehom:

»Aj, glejte ga zvitega vraga! Zdaj misli, da sem mu prodala svojo dušo in sicer le na podlagi praznih obljub! Kaj neki se tam odigrava, da potrebuje še sokrivko? — Tako? Torej naj mu jaz pomagam ogoljufati Cecilijo, tega nedolžnega angelja in jo oropati dedščine? Kaj pa misli, ta svetohilinski Judež, da sem? Zdaj se je vjel v mojo past, zločinec! Sam pravični Bog ga je pripeljal semkaj! Ravno mene je moral izbrati!«

Nekaj časa je bila zatopljena še v premišljevanje, med tem časom pa ji je izginil raz obraz zasmehljiv nasme in mesto njega so ji lica zasvetila v milobi. Z radostno žarnimi očmi je govorila: »Cecilijo moram spet pravičiti njeno dedščino in jo spraviti z njenim stricem; njo in Barta moram za njunino usmiljenje poplačati, tega zločinskega goljufa kaznovati, zlo premagati in zmagati... ah, to bi bilo lepo! Zato moram prositi Boga, da mi pomaga, da bo uboga vdova žela zmagovalje nad trhim zlom.«

Nato je zapustila koč in odšla po stezi. Tedaj se je spomnila zlatnika, ki ji ga je Tis stisnil v roko. Nekaj časa, je gledala novce z bridkim smehom, potem pa ga je vrgla preko dreves in si obrisala roko s prdpasnikom, kot da jo je denar umazal.

(Dalje.)

priljubljene, da ni dosedaj zadruga izgubila niti enega naročnika, ki je enkrat kupil pri njej. Kot sidrijske čipke uživajo svetoven sloves. Zadruga dobavlja izdelke v celo Jugoslavijo, na Francosko in je sedaj celo z Ameriko v najgibnejši kupčiji. Opozarjamo pri tej priliki na ponarejene čipke, ki so na videz podobne pristnim od Osrednje čipkarske zadruge ter krožijo brez firme, a so iz bombažastega sukanca, ne drže dolgo in tudi nimajo tistega značilnega leska kot čipke iz lanu. Osrednja čipkarska zadruga nima samo namena negovati domačo obrt, nego tudi ohraniti izdelkom dober glas, zato opozarjamo pred nakupom ponarejenih nepristnih čipk.

Trgovcem in posredovalcem daje zadruga znaten popust.

Dnevni dogodki.

— **Voditeljem Z. J. Ž. iz koal. odbora:** Kakor smo se mogli prepričati na sestanku 8. t. m. v Vaši pisarni v Gradišču 7, ste bili pripravljeni za skupno delo z vsemi železničarskimi organizacijami. Kljub temu pa sklicujete za dne 14. t. m. protestni shod Z. J. Ž. proti uveljavljanju pragmatike generalne direkcije, na katerem mi lastno dovoljete le dostop vsem železničarskim organizacijam, ne da bi bili iste poprej povabili za skupen nastop. Če je Vaše prizadevanje res iskreno, zakaj hočete tak protest, ki bi moral družiti brezpogojno vse železničarje, postaviti v tako luč, kakor da bi se vse delalo le od strani Zveze? Mi bi želeli in pričakovali od Vas, da se enkrat odločite za skupno delo tako, da bo vsako strankarstvo izključeno. Če pa hočete prirejati take protestne shode, kakor so ga n. pr. sklicali Kopač in sodrugi dne 10. t. m. v Mestnem domu, bodite uverjeni, da s tem stvari le škodujete. Na ta način dajete javnosti preveč povoda, da od Vas opravljeno lahko misli, da iščete pred vsem le svoje strankarske koristi, ne pa koristi celokupnega železničarstva. — F. B., t. č. tajnik koal. odbora.

— **Zavarovanje delavcev v Belgradu.** Minister za socialno politiko je včeraj izdal naredbo o ustanovitvi okrožnih uradov in o nadzoru delavcev v Belgradu. Belgrajska bolniška blagajna bo dajala podporo delavcem tudi v primerih onemoglosti in delavskim rodbinam tudi, če umre član, ki jih je vzdrževal. Belgrajska bolniška blagajna bo pristojna za Srbijo, Makedonijo in Črno goro. Podpora bodo dobivali delavci, ki bodo vplačevali mesečne vloge. Ministrstvo za socialno politiko bo dalo za začetek izdatno subvencijo. Uprava blagajne bo poverjena zastopnikom delavske, trgovske in obrtne zbornice ter zastopniku ministrstva za socialno politiko, ki bo funkcioniral kot kontrolni organ.

— **Izenačenje učiteljskih plač.** Na učiteljskem kongresu v Zagrebu so sklenili, da naj se izenačijo plače vsega učiteljstva ne glede na spol ali samski ozir. zakonski stan. Ravno tako naj se zenačijo vse ostale pravice in dolžnosti učiteljstva.

— **Trhli železniški pragovi.** 7. t. m. je na železniški progi Niš—Belgrad pri postaji Ripanj skočil iz tira tovorni vlak in je bil promet ustavljen za celih 24 ur. Vzrok nezgode so bili trhli železniški pragovi. Državna uprava izdaja na leto mnoge milijarde, a od tega ne more ničesar dati za popravilo železniških prog. Imamo pač nujnejše potrebe...

— **Lesene hiše za železničarje v Belgradu.** V Belgradu so na Topčiderskem brdu zgradili kolonijo lesenih hiš za železničarje. Hiše obsegajo po dve stanovanji, vsako z dvema sobama, kuhinjo in stranskimi prostori. Posamezna hiša stane z instalacijami za vodovod in luč nekaj nad 24.000 dinarjev. Hiše so izredno lične in stanovanja zdrava in prijazna.

— **Pomanjkanje mleka v Zagrebu** je tako veliko, da ga hodijo ljudje čakati že ob 2. uri ponoči. Velika večina mleka sploh ne dobi. Prebivalstvo zahteva, naj se uvedejo karte za mleko.

— **Cene življenskih potrebščin v Trstu.** Glasom uradnih podatkov so se cene življenskih potrebščin v Trstu meseca oktobra v primeri z onimi meseca septembra t. l. zvišale za 1%. Lani so se v Trstu cene živl in drugih potrebščin na zimo zvišale za 7% in ostale v tej višini do pomladi, ko so šle cene pod pritiskom ljudskega gibanja proti draginji zopet znatno nazaj. Od avgusta dalje so se začele cene za spoznanje zopet dvigati, a niso niti približno tako visoke kakor lani. Sploh so se podražila le naslednja žvila: krompir od 80 na 90 centezimov kilogram, oljivo olje od 8 na 10 lir liter, jajca od 70 na 85 centezimov kos, prekajenine od 28 na 90 lir kilogram; nekaj malega so se zvišale cene tudi zelenjavi in sadju. Vsa druga živila: kruh, riž, testenine, fižol, špeh, maslo, mleko, sladkor, kava in vino so ostala pri dosedanjih cenah. Meso se je celo pocenilo od 7.80 na 7.40 lire. Najnižja življenska potrebščina delavske družine za teden dni je temeljem teh cen uradno preračunana na 250 lir. — Tako

zna celo politično in gospodarsko razdrapanja Italija brani koristi širokih ljudskih mas pred pohlepom trgovcev in špekulantov. Pri nas nima nihče poguma, da bi se postavil po robu ljudskim izkoriščevalcem.

— **Število živine v Srbiji in Črni gori.** Po zadnjem popisovanju živine v Srbiji in Črni gori se nahaja tamkaj: 1.690.000 goveje živine, 48.000 bikov, 147.000 konj, 10.000 mul, 823.000 svinj, 3.800.000 ovac, 15.000 koz in 5 milijonov perutnine. Poleg tega se nahaja v Srbiji in Črni gori tudi 222.000 čebelnih panjev.

— **Nenavaden vihar v Pragi.** Dne 7. t. m. je razsajal v Pragi sila močan in mrzel vihar. Uvelo listje z vrtoev je nesel v celih kupih na ulice. Potrgal je brzojavne in telefonske žice, tako da je bila zveza z Dunajem in Berlinom pretrgana. Vrgel je na tla dve stari ženski, ena izmed njih si je pri tem zlomila nogo. Porušil je 20 metrov dolg ter dva metra visok plot. Na neki palači je izruval streho nad balkonom in ker se je bilo bati, da pade streha na ulico, so jo nemudoma nanovo pritrdili k zidu. 8 kolnice nuselske pivovarnice je vrgel vihar celo streho na tla. Lahko si mislimo, da je mnogo moških in ženskih klobukov sfrčalo v zračne višave. Proti večeru je vihar ponehal, a ponoči se je še enkrat z enako silo znesel nad mestom in okolico. Tako silnega piša niso imeli v Pragi že leta in leta.

— **Ropar.** Zaprl so Franca Gregorca, ker je oropal berača Jožefa Marna.

— **O sokolski slavnosti v Semiču.** ki se je vršila 10. julija in o kateri smo poročali 13. julija priobčujemo naslednji popravek v smislu § 19 tisk. zakona: »Ni res, da so peli pevci Zveze jugosl. železničarjev iz Novega mesta na sokolski slavnosti v Semiču. Res je, da ni bil niti eden pevec omenjenega pevskega zbora istega dne v Semiču na omenjeni veselici, toliko manj je bil zbor korporativno zastopan. Ni res, da je kdo drugi od tov. železničarjev nadomeščal omenjene pevce v službi in s tem opravljal svojo službo in službo pevcev. Res pa je, da ni imel noben pevec v službi namestnika radi sokolske slavnosti v Semiču. Res je, da je bilo nekaj voz v Rožnem dolu odstavljenih, vendar ni res, da so bili isti odstavljeni radi pevcev železničarjev.«

— **»Dirka« med vlakom in parnikom.** »Seljačke Novine« poročajo sledeči slučaj: Iz vzhodne Jugoslavije je poslal nekdo železniški voz govodi v Italijo. Istega dne je odplula iz Argentine ladja, ki je dospela v Italijo dva dni pred jugoslovansko živino. Lepo urejen promet!

Ljubljanski dogodki.

Ij **Maksimalne cene, določene od občinskega sodišča za pobijanje draginje.** Občinsko sodišče za pobijanje draginje in maksimiranje cen, je v svoji seji dne 9. t. m. določilo sledeče maksimalne cene. A. Goveje meso. 1. prima volovsko meso v mesnicah prvi del 34 K za kg, drugi del 28 K za kg. Na trgu (stojnice) za meso prve vrste. 2. prvovrstno volovsko meso prvi del po 28 K za kg, zadnji del 32 K za kg. Za meso druge vrste (to je debelih krav, slabjših volov, mladih bikov in telic: prvi del 20 K za kg, zadnji del 24 K za kg. — 3. za jezike 32 K za kg, ledice 32 K za kg, možgani 32 K za kg, vampi 8 K za kg, pljuča 6 K za kg, ledični loj 30 K za kg; prodaja mesa starih bikov in starih krav, t. j. mesa tretje vrste na trgu in mesnicah ni dovoljeno. — B. Telečje meso: 1. Prekmurskih telet prve vrste 20 K za kg, druge vrste 18 K za kg. — 2. domačih telet prve vrste 26 K za kg, druge vrste 24 K za kg. — 3. jetra, pljuča in ledice 20 K za kg. — C. Svinjsko meso: 1. Hrvaških prešičev prve vrste 38 K za kg, druge vrste 36 K za kg. — 2. domačih prešičev prve vrste 40 K za kg, druge vrste 36 K za kg. — 3. za vse vrste domačih in hrvaških prešičev, pljuča 24 K kg, jetra 28 K za kg, ledice 28 K za kg, glava 14—16 K za kg, parklji 14 K za kg. D. Slanina. 1. Slanina kranjskih prešičev pod 4 cm debeline in brez kože 55 K za kg, za trebušno slanino brez kože 50 K za kg, za 4—8 cm debele slanino brez kože 75 K. 2. Hrvaških prešičev slanina prve vrste brez kože in nad 8 cm debeline 80 K za kg, za drugo vrsto slanine kakor so določene cene kranjskih prešičev navedenih pod točko 1. — K slanini je prištevati tudi salo. — C. Masti. Čista domača ali hrvaška 85 K za kg. — Ta cenik stopi v veljavo dne 12. novembra 1921. Kdor bi prodajal dražje, ali kdor bi kupoval ali ponujal višje cene nego so določene po tem ceniku, bo kaznovan po predpisih z dne 21. julija 1921, št. 273. Vsak prodajalec teh živil ter življenskih potrebščin mora imeti cene označene na lahko vidnem kraju. Občinstvo se naproša, da vsak prestop takoj javi občinskemu sodišču ali tržni straži. Obč. sodišče deluje vsaki dan od 9.—12. in od 15. do 18. ure na magistratu leva hiša priljubije.

Ij **Kolinsko tovarno v Ljubljani** bodo kupili nekateri ljubljanski trgovci pod vodstvom Kreditne banke.

Ij **Iz Rusije** se je vrnil učitelj Riglar, ki je bil že dolgo pogošan.

Ij **Vprašanje mleka** razburja Ljubljance. Mestna mlekarja je dekretirala svojim prodajalnam, da morajo prodajati liter mleka po 8 kron 80 vinarjev. Tiste mlekarne, ki niso šle v mlečni kartel, katerega je skoval g. Plemel, prodajajo mleko liter po 8 kron in je mleko boljše. Ljubljanci, kakor mleko družbe, katere pritiska na svoje fermene in račune žig Mestna mlekarja. Ta družba tudi ne skrbi za to, da bi zadostila svojim prodajalnam in pošljila nižje količine, kakor jih naročajo. Družba pošlja namreč mleko tudi v druge kraje in ne samo v Ljubljano. Družba namerava tudi prodajo mleka monopolizirati, in na svojo škodo. Na dan, ko so se prodajala na trgu jajca po 7 kron komad, je družba pritiskala na prodajalno, naj naroče jajca pri njej, in sicer po 8 kron komad in prevezeti bi morale tudi voznino. Na tak način se najvažnejše življenske potrebščine le draže!

Naša društva.

d **Krakovo—Trnovo.** Jutri v nedeljo 13. t. m. ob 10. uri popoldne se vrši redni občni zbor Gospodarskega in izobraževalnega društva v društvenih prostorih, Konjuška ulica št. 7. Ob tej priliki se sprejemajo tudi novi člani. K številni udeležbi vabi — odbor.

d **Šentpetersko prosvetno društvo** priredi v nedeljo, dne 13. t. m. ob 7. uri večer v svojih prostorih Martinov večer z deklamacijo, srečelovom in plesno zabavo. Sodelujejo društveni pevski odsek. Člani in prijatelji dobro došli! (k)

d **Šišenska prosveta** ima svoj letni občni zbor v nedeljo 13. t. m. ob petih popoldne v društv. prostoru Reininghaus. Vabite se vsi člani in članice. Odbor.

d **Rokodelski dom.** Jutri ob sedmih zvečer priredi Kat. društvo rokodelskih pomočnikov Martinov večer z igro »Gospodje sinovi«, petjem in srečelovom. — Vstopnice po dva dinarja se dobivajo v Rokodelskem domu.

Osnutek službenega reda za železničarje.

NAČRT KOALICIJSKEGA ODBORA.

(Dalje.)

§ 117. **Dijete (trošnina).** V slučaju službenega potovanja izven domače postaje pritiče uradnikom, poduradnikom in slugam kot nadomestilo za višje izdatke dijete (trošnina). Službeno potovanje je isto, katero je po službenem nalogu izvršeno, ali če uslužbenec opravlja službo izven domače postaje (glej § 28. člen IV, § 71. in § 72. člen IX). Vpoklicanje za položaj izpitov izven domače postaje pripada ravno isto. Dijete pripadajo vsakemu uslužbencu, kateri je najmanj 2 km od domače postaje odstranjen in najmanj 6 ur odsoten. Ako pad: odsotnost od domače postaje v noč in da je ista najmanj 5 ur med 6. uro zvečer in 6. uro jutraj, mu pripada prenočnina. Za odsotnost manj nego 5 ur jim ne pritičejo nikake dijete. Za potovanje v inozemstvo preko državne meje za vsaki dan dijete in vsako noč prenočnina (glej § 28. člen IV).

§ 118. **Prosti vozni listki za službeno potovanje.** Vslad službenega potovanja na domačih progah in parobrodih v tuzemstvu kakor tudi na tujih progah in parobrodih v inozemstvu se določim službeni vozni listki izročeni, kateri morajo po povratku iste takoj izročiti. V slučaju pomanjkanja na prostih voznih listkih vslad službenega potovanja na zgoraj omenjenih progah in parobrodih pritiče osebju, katero je odposlano za predvideni čas tem primeren predjem, ali se jim pa morajo, če predjuma ne potrebujejo, višji izdatki voznih pristojbin povrniti. Uradniki statusa II. in I. imajo pravo do vožnje na železnicih in parobrodih v I. razredu. Poduradniki in slugi imajo pravo na železnici in parobrodih do vožnje v II. razredu. Pomožne osebe imajo pravo na železnici do vožnje v III. razredu na parobrodih v II. razredu (glej § 121. tega člena).

§ 119. **Kot odškodnina za službeno vožnjo.** Nastopivši višji izdatki pripada strojnemu in vlakovsprenemu osebju na mesto dijet pavšal. V slučaju eksponiranja strojnega in vlakovsprenega osebja izven domače postaje pripadajo nem zraven pavšala dijete in prenočnina. Strojno in vlakovsprenemu osebju, katero izven domače postaje v eni ali drugi postaji v noči najmanj pet ur s oji, jim pripada prenočnina (glej § 28. člen IV in § 117): a) brezobzirno na predhodno vožnjo, ako večji del počitka med 9. uro zvečer in 6. uro jutraj pade; b) brez ozira na dnevni čas, ako je pred početkom trajala vožnja najmanj šest ur. V obeh slučajih samo takrat, ako na določeni postaji ni prenočišča ali da je isto prenapolnjeno. Omenjena določba velja tudi za pomožne osebe.

Raznoterosti.

r **Navešči svetilnik na svetu.** Francoska vlada namerava postaviti svetilnik za zračno plobovo, ki naj bo največji na svetu. Stal bo na okrog 500 m višokem vrhu Mt. Afrique nekako 12 km od Dijona. Svegova luč bo z močjo enega milijona svetil svetila skozi 8 leč 320 km daleč. Svetilnik je namenjen za zračni promet Pariza z jugom. — Francozi grade tudi blizu Le Bourgeta letališče, ki bo menda največje v Evropi.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar

Izdaja konzorcij »Novega Casa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.